

*Inuuhiqattiarniq Nunalingni
Ajurnaijarniq Katimanirlu
Ilikkuarniq
Iliharhimaarniq*

IMAA TITIRARHIMAJUQ

PINAHUAQTAVUT

IHMAGIJAVUT UPALUNGAIJAUTILLU NUNAVUNMI

Nunavut Kavamaata naunaittiarutinik upalungaijavaktut ikajuqtauplutik amihunik inungnik katimajiniklu Nunaptingni. Hivulliqpaat titirarhimajut Kimmirutmi ittut. Ihumagijaujut uqautauvaktut Qamanittuami June-ngutillugu iniqtauplutik August, 1999-mi Qingaungmi.

“Thumagijaqtik pijumajaqtik Nunavut hivunighaani tuhaahimaliqtaqqut. Tuhaavugut piniarahugijaujut Kavamanit pilraaqtaujughat pijumajaujut. Tahapkua aturumajaqqut ukiuni tallimanik atuqtughani.

Titiqqani hapkunani ilijauhimaajut pilraaqtaujughat Nunavunmi; Inuuhiqattiarniq Nunalingni, Ajurnaijarniq Katimanirlu, Ilikkuarniq, Iliharhimaarniq, tahapkualu hivuliqtiginahuaqtaqqut. Naunaijarhimajut taapkua pijumajaujut ukiuni tallimani atuqtughani hivunighaptingnilu, tautuqqurhugu Nunavut ukiuq 2020 atuliqqan.

Ihumagijaqtiq tuharumajaqqut. Maligaliuqtit uqautilugu pijumajaffingnik. Tatqirhiutinilu ukiunilu atuqtughani tuhapkaqqangniaqqaffi havauhiptingnik ihivriutqiklugillu pijumajaqqut.

Ihumattiaqqunga ilagiikluta, aallanguqpallianiaqquq inuuhiptingni upluq tamaat Nunavunmiunut, uplumilu hivunighaptingnilu.”

Paul Okalik
Angajuqqaq
Kavamat Nunavunmi

1 Inuuhiqattiarniq Nunalingni

Ovaut ehomagiyavut:

Okoa koviahoknaknik Nunavutmi ehoakniaktok inuit koviahokpakomik anniangitlotik, alliahoklotik, maniliokpaklotik pitkohikaklotik nunat, ovalo nunaliit ekayutiakniakto Nunavutmionik inuhikatiigiipakomik, allianaktokhak inuit koviaholokagomi, ehomakot nunani.

Honat ovaptingnot ekayutaoniaktot hapkoat:

- Inuit hivoliyukhat;
- Inuit monagiyukhat ovalo ekayukpaklotik inuhimingnot koviahoklotik;
- Nunavut ehagiatikmat honani oktutunik ovalo hokot pivaliyangitni hakogikhitiikhanik inuknot, elagohiit ovalo nunaliknot;
- Ovagut elihimayugut ovalo aghot pinahoakniaktogut aghoknaktot inuit emikpalakpaktot, ningakpaktot ovalo koviahogoiktot, elagohiit ovalo nunaliit;
- Havaklota ayoknaigotinahoaklogit nunalit hakogikhiyangitni Nunavutmi;
- Tamaita kavamat havakatiiklotik hakogikhitiokhat Nunavutmik.

Ovani 2020, Nunavut nunaoniaktok ematot:

- Niamgiyaklotik, ekayutiaktokhat nunat kinat ayokhaktuni ekayukhiklotik ovalo elagohiiniklo;
- Ovagut nakligigaptigik inuukhaktot elihimatiaktot inutkoat, ehivgioklota ovalo kanogiloklota holivaotiptingnik kablonatot inuinaktut elitkohit ovalo inuit elitkohit atoklogit;
- Inuit kaoyimatiaktot ovalo nunaliit ayoitot ovalo monagilotik ehomalioktiyukhat;
- Nunavutmioot pihimalotik ovalo monagilotik hakogiktonik maniliogotunik talvani inuit havalokaktokhat maniliolokaklotik;
- Ehoaktonik aolaktaotikaklotik ovalo tohaayutikaklotik nunat tamakmik ovalo taonanikmionotlo Kanatami, ema nunalit nunanik ovalo emaknik atokpalialotik;
- Anniaktailinik ovalo inuhilikinik ova taotoknaktot nakooyut nakootkiat Kanatamit;
- Elagohiit kinatlo Nunavutmi ayokhaitkomik akitovalangittonik atoktokhanik iglonik;
- Okoa kaoyihakloni elihaktitiloni nutakkanik ovalo ehagiatitot ekayukpaklogit, "elagiiknik" ovalo "inuukatiigiiknik" (nunakatiigiit), nunakatiigiit ekayutivaklotik.
- Ovagut koviagiyavut ovalo monagiyavut halumayut, piniktot nunat, nunaptingni ovalo nuna ovalo ema emaotivutlo.

Havaakhat Okonani tallimani okioni, Kavamat Havaahakaktot Opalongoiyaotunik ovalo holiyutikhanik eniktiginiaktot hapkoninga hivonikhanik:

- Angmaomalotik ovalo pihimalotik naonaikhimayukhanik iglonik ehomagiyayoyunik, eligailotikkilamik ovalo kakogogaalokhatlo opalongoiyaotit iglot ekitpalakpakmata ona atahik hivolikhak kavamat havaaginiagat hamna havaagiloaklogo;
- Ehivgiokhilotik akiliktogainik apikhoiyit etiktaoviit, ehivigoklogit allat atoktakhat ovalo eliogailotik kakogogaalokmot opalongoiyaotit;
- Hanalotik, ovaut nunataaktivut pannavut, ona nutaak Omayuliklinik Maligak ema elihimayut monagikatiiknik hogaanik angoyakhaptipingni;
- Pilota, elihaktitilota, ovalo pihimalota Monakhikavviknik ovalo Olasilikionik havaktinik ema tamaita nunaliit ovalo havakviitlo
- Hamani hivolioktini kavamani ovani Kavamatkot Angohikiit, Hamlalikiot & Aolaktaotilikot Monakhikavvilikiot ovalo Olasiktitiot, havakatigilogit nunaliit ema:
 - eliogailotik kavamat havakviit Kavamat Nunavutmi em ekayugiangitni nunanik inuknihiokhanik;

ovalo nulaliit ekayuklogit tamaita:

- eliogailotik Ehoakhiyukhani Opalongaiyaotini pivaliyukhanik ovalo ekayutikhanik inuknot, tamayait ovalo atanikhait ehagianaktot hakogikhiyami ovalo allatkiiktoni nunani;
- eliogailotik ovalo pihimalotik Kovicholokagotini Opalongaiyaotini tamainot Nunavutmi inukkniknot, ehoakngit, ehagiagiyaait. Eliogailotik kakogomot havaotikhat pihimayakhait ovalo ehoaktokhat nunat ehagiahyaait;
- eliogailotik ovalo pihimalotik Maniliogotikhanik Oktutini Nunavutmi.

ovalo ekayuknaoaklogit ovalo manikhainik nunat ovalo atoktakhainik kanok ehoaktokhat hapkoa opalongaiyaotit.

- Hanaloni ovalo eliogailotik Nunavutmi tamaini ekayulokaktonik oktutini;

2 Ajurnaijarniq Katimanirlu

Ovaut ehomagiyavut:

Ayoknaitomik havagiami ehoatkiak kavamat pitkovaktot taima inuknot; ema havagiami ayoknaittomik ovalo eniknagiknaktomik; ovalo inuit elaotkonakhotik.

Honat ovaptingnot ekayutaoniaktot hapkoat:

- Inuit Kaoyimayatokangit; ona ekayutaoniaktot titigak kanok eliogainiagopta angmanikmik, keoyuminaktomik ovalo ehoaktokhat kavamani;
- Hamani eliogagomi atogakhanik ovalo nakooyunik, naonaitonik ovalo ayoknaitonik ovagut inuit elaotkoniaktavut ovalo eliogailotik kavamat tohakataotikhainik;
- Tamaita holiyakhat ovalo akiligakhat honanot akiliktotit noitayukhat;
- Ayoknainik onipkakangitok ataatikoknikmik ñ allatkiitigut oktutit ehoaktokut hakogiknaktok, manikniklot atogiagomik ehoakpakniaktok;
- MLA's ehomagiyait inuknit tohavigivagait ehomagiyavakniaktot;
- Havakatigiiknik aolayami ehoatkiyaovakniaktok tamaini kavamani.

En 2 020, le Nunavut est un endroit où :

- Okoa Kavamat Nunavutmi aolavakniaktot havakpaklotik angmaomalotik ovalo ekohimaitomik, inuit okaktitpaklogit kavamanot;
- Okoa aolavikhait ovalo havaotikhait kavamat ekayuktokhat Nunavutminot ehagiagiyaivot, ema maniknik atotiapaklotik;
- Inuktitut, tamaita aolaviini, havaotaoniaktok okaohikakloti Nunavut kavamat;
- Havaktinnaoakpaklogit taya inuit Nunavutmi havagomayuni inuit, elihaktitlogit, anniaktaililogit apikhoiyitigut ekayuklogit ovalo tamaita atoktokhanik noitalotik;
- Inuit tohaktitaovakomik havaktaini kavamat aghoknaktok ovalo monaginiagait havaagilogit nunaliit;
- Nunaliit elihimatiaktot inuit kavamanot ayoknaitokhat, naonaikhimavikhat ova ekayukhikvikhat;

Havaakhat Okonani tallimani okoni, Kavamat Havaahakaktot Opalongaiyaotini ovalo holiyutikhanik eniktiginiaktot hapkoninga hivonikhanik:

- ongovaklogit, katitiklogit naliak elagiiktiklogit elait kavamat havakviit atongitot;
- eligailotik ayoknaitonik, kanogitot ehoatkiat nakooyut maliga, atoklotik nutanaik ehivgiokaklogit atoktakhat Maligat Ehivgioklogit;
- inuit atoinagianiklogit maligat tamaita okoalo kavamat maligait, titigatlo ovalo atoktakhat naonaitkotit Kablonaktoktokhat, Paalamiotatot Inuktitut tamaini;
- titigaklogit pihimalogit ehoatkiat naonaitot maligat tamaitni kavamat havakviit;
- eliogailotik ataohinakmik oblokhiotmik;

- kaoyimalogit ehagianaktot ekayuklogit Nunavutmiot okiokangit elaovaktokhak nunani inuhilikioni ovalo inuit koviaholakiyangitni Nunavutmi;
- havaklotik elaogoklotik nunataagotikot ovalo nunataalikiot havakaktigilogit ehoaktokut atogiami manii atottiagiami Nunavutmi, ema havaat enikpaliyangitni nunataagotit atoktokhat eniktokhat;
- hanalotik Nunavutmi eliogaktokhat nanminilikni havaalgit maligait, ovut nunataagotivut pannavut, eliogaklogit eliyukhaotit Nakatami 24;
- hanalotik ovalo eliogakiotik havakoyaohimayut angigotini okonanit Nunavut Tungavitkonit onipkangit hivonit ovalo hanayukhat noanaiklogit;
- havakatiigilogit allat Nunavutmi ehoaktomik ayoknaiyaklogit nanmininik havaalgit atoktakhait;

3 Ilikkuarniq

Ovaut ehomagivaut:

Kinat inuit engmiknik ayokhaitokhaoyut havalokaklotik ovalo monagivaktokhat inuhikmingnik ova ovagut inuuhivut monagivaktakhavut ovalo elavut ehagiatitailivaklogit ovalo nunakativutlo.

Nunat ovalo kavamat nunamiitlogit ovagut pikatigiitokhaogapta ovalo ekayukatiigiiklota, ekayuklogit ehagiativaktot ayokhaktot, eliogailota hivoninik ehoaktonik; ova, manikhainik enikhilota eniktokhat atoktakhat hivonikhait.

Ovagut Nunavutmiotitlota hivonikhavut ovaptingnik ekayugahoakniagapta ovalo nunakati-btingot Kanatami elaoniagapta ema nunakput maniliogotikhait ovalo inuit ekayukpaktot nunaptingik itkaomalogit ovalo pitkohiptingnik.

Honat ovaptingnot ekayutaoniaktot hapkoat:

- Ovagut havakniaktogut manik ayoknaitpat koyaginakhimaitomik;
- Ovagut eligainiaktogut elitkohinik havaanik ovalo pitkohinik nutaanik oktuklota havaotnik ema pivaliayaami maniliogotikhait;
- Ovagut hananiaktogut hakogikhaklota, kaoyimalogit ovalo naonaitot elitkohivut inuit ayoitot, nunaliit, ovalo nunat ovalo maniliogotait Nunavut;
- Nunavutmi inuit havalokaktokhat ekayutiniktot kavamanit ovalo ayoknaigahoaliktok Nunavutmi;
- Tamatkiklogit ovalo angikhimaliklogit havaakhat Nunavutmi Nunataagotit Angigotit atoktokhat;
- Nunavut ova ekayukniaktok: ovagut nunaptingnot ekayuklotik ovalo elaotik havakataoniaktot inuhiknot Kanatami ovalo nunakyoani ema elaovaklotik Okioktaktoni noatkatigiini;

Ovani 2020, Nunavut nunaoniaktok ematot:

- Okoa Nunavut Kavamat havaakhatik tikitpaliagomik ovani Nunavutmi Nunataagotit Angigotini atoktokhat koviakhoklotik havakatiigiitokhat;
- Hokot allakot oktoinagialik kinat inuit oktoinagialgit enmingnik manilioliktokhat Nunavutmi;
- Nunavutmiot elaovaklotik pivaliyukhanik kaffini maniliokvikhani honanik ovlaoma kavamaingitonit ekayukhigoiklotik;
- Inuit tohaakatagomik nunami ehomaliokataovakniaktot enmingnot, elagohimingnot nunatinot;
- ayoknaitokhat piomakpata atoktakhat atokvikhat; naonaitlotik, elihimanaktokhat;
- Nunavut koviahotikaktok maniliolikipaliagami atogaitomik taya engilgagami;
- Nunavut pikataovaktokhat ovalo ekayuktokhaoyuk, kanatami ovalo ahini nunakyoani.

Havaakhat Okonani tallimani okioni, Kavamat Havaahakaktot Opalongaiyaotini ovalo holiyutikhanik eniktiginiaktot hapkoninga hivonikhanik:

- Havaktot ehivgiokhilatik Olasiotini ovalo olasilikinikot kanogitonik havaktokhanik, enikat eliogailatik nutaanik atogakhanik, elihilotik inuknik havakpalivikhainik olasikpaktot ovalo elainot ema enmigolikipaliyangitni olaasiinakhimaitomik;
- Eniktiklogit havakoyahimayut kavamanit ema havakviit nuutiktokhat nunanot;
- Havakatigilogit oko Nunavutmi Katimayit Hamlatkogiit, eliogailatik nutanik Hamlat Maligait ehoakhitiyangitni ehagiagiyaotit nunat atoktakhanik ovalo kavamaoyangitni;
- Hanalotik ovalo eliogailatik taotutinik ovalo ehivgioktakhanik atoktonik Nunavut kavamani atoktakhanik tamaini kavamani;
- Hanalotik nunani havakvikhanik ovalo hakogikhiliklotik ovalo ekayuklogit nunami nanminilgit havakviknik ema inuit akihaktutivaklotik nunani;
- Eniktiklogit angigotit Kavamatlo Kanatami inuit havalakotikhait ema iglokipiogotikhat (ayoknaiklotik, apkotit, umiakakviit, oyagakhiokvilikiviit, nunaoyalikiviit,);
- Kagitiokhat Nunavutmot, naliak ehivgioktokhat ovalo aivavfaktokhat, tamaita kavamat kantolaktitaotait Kavamanot Nunatiami ovani April 1, 1999.
- Aolaliktokhat aivaknit ovalo havaklotik eniktokhanik angigotini Kavamat Kanatami ema Nunavut pikataovakloni avikhiniknik maniknik nunani emmakni kavanit piyakhaitotini ovalo manit oyagakhioktini avikhivigiyaovaktokhat nunavutmot;
- Havakatigilogit ema Nunavut enmigoliktokhat eliogailatik havakataoyukhat, nutakilatik ovalo angikatigiyakhait pannaolotik Kanatami ovalo nunakyoani;

4 Iliharhimaarniq

Ovaut ehomagivut:

Ona enigiama itkoamavagakkot Nunavutmi ovagut tamainik ehagiahoktogut tohakpaklogit inuit ovalo elitpaliaviomagivut inutokait ema ovagut elikoolikipaliyaptingni manilioklota.

Honat ovaptingnot ekayutaoniaktot hapkoat:

- Okoa elitkohit ayokiktogomik ovalo elihaotaogomik piyaovalianiaktot tamainot ovalo ema elilvigivaliaguptigik nunaptingni.
- Elihaknik nongolaitok inuhikmi;
- Ayoknaitpakomi elihaotit piominagomik tamaini Nunavutmi ayoigomi ehoakhitiniaktot;
- Kaoyimanaktok tamaita emakak ayoitot sekogtitiikhat nunaptingni, inutokait elihagomik ovalo elagohivut;
- Nunamot elihagiaktoktipaklogit okaohitlo ema elitkohivut kovianaktot tamaktitaililogit pitkohivut okaohivutlo inuit ehomagivakmagit nutakkanotlo;
- Ovagut elihaotillikotivut ehoakhagiaktot ema atoliktokhat Inuit Kaoyimayatokangitni.
- Inuit ayoitot elihaiyut kaoyimalogit elihakviovagomaktot ovalo havakvikmi ehoaktomik.

Ovani 2020, Nunavut nunaoniaktok ematot:

- Inuit nunaptingni ayoilakmata nutaanik allangoktonik ovalo nutaanik elinniknik, ona elitkohik tammaktaililogo, pitkohivut ovalo okaohivutlo;
- Ovagut taya okaohivut tammakhimaitmata aolavigiyami, Inuktitut Kablonatot, kaoyimalogit pihimanahoaklogit ehagiagiyaotit Palamiotat okaohit, emalo okayukhivaliyami Palamiotat;
- Ovagut inuit taimatut okaohilgit havaktokmatalo havakvikni;
- Elihaotit sekogvikni hokot oktukvikaklogit, nunaliit atogomayaitigut inuit atoktakhait ayoknaitokhat sekogvikni;

- Talvani allatkiit sekogotit pihimayut ehoaktot ema sekogtot ayokhangitait atogjakaktotsekogviit atokpagait ayoknaitot;
- Inuit ayoitot allatkiini sekogotini ekayuktaovaktot elihaktitaovakhotik sekogtitiikhat ovalo ayoigamik hivolioktingoktot nunamingni;
- Elitkohivut nunaptingni ovalo enikpaliayut eniktutlo elait elihimayaoliktot noilikhotik makpigaani hanaoyakhimayuni, onipkaatlot nippilioktaovlotik, homilo elihakviit, ovalo inuit elihimayait atoliktot ovaptingnot. Inuit ekayuktigiliktavut Kanatamiot elihimaliktaatigut.
- Honani hakogiknikaliktogut, ema hivolioktiolikhota Kanatami ovalo hivonikhakot naonaihogo Nunavutmi ovalo kovianakhiok ekayutaoligamik, ovalo hivolilikogut nutaanik allangoktigitvoluta ehomagiatloaptingnik ovalo naonaitkotinik.

Havaakhat Okonani tallimani okioni, Kavamat Havaahakaktot Opalongaiyaotinik ovalo holiyutikhanik eniktiginiaktot hapkoninga hivonikhanik:

- Ayoihaklogit sekolihaaktonik elihakyaoktolikionik sekogtitiinik Nunavutmi;
- Elihakpaklogit monakhikak Nunavutmi;
- Pihimalotik elihaotikhanik sekogotinik nunami anniaktailitikhat ovalo olasilikiot havaktikhat
- Ekilivaaliklogit amitaptalat sekogtot/sekogtiit Nunavutmi tamaitni;
- Ayoihakpaklogit havaktikhat Nunavutmi havalakiokhat havakvikni;
- Inuit kiovaklogit okakpaktot ehagianakloaktonik okakpaktot Inuktituktot tamaini;
- Edivgioklogit tamaita kavamat manikhagahoakviit ema sekogotikhalikiyami manikhat;
- Sekogtot amigaikyumiklogit sekogviknit eniktokha, elihakvikyoani ovalo university-ni;
- Eloani okoa atanioyuni okonani Kavamani Havaktolikioni ovalo Elitkohilikioni, Okaktitkotni, Inutokait okoalo Inulgamiit, tamaita Kavamat Havakviit eliogainiaktot ovalo havaklotik, taya ovalo kakogokhanot havaktikhanik;
 - oktutinik ekayutinik Inuit Havalakivikhainik Opalongaiyaotinik;
 - oktutinik havakvikni ayoikhaktokhanik elihaktitaoyukhani ovalo ayokiktoiyukhanik;
 - Nunavutmi ayoihaiyukhat ovalo okaohiknik elihaotikhanik;
- Amigaikpalialogit havakvikhat Nunavut ema elihakvikyoat ayokiktokviyoyukhat;
- Havalikpalialogit titigafaaktokhat k-12 sekogotikhat, ema inuit elitkoiit atoktokhat ovalo sekogvikyoanilo, hapkoa enikpiaktokhat kaiyuni okiot 10;
- Ekayuklogit ehoakhaklogit sekogtitiyami elihaiyami Inuktitut, tamaini sekogotini, ovalo elihaktivaklotik okaohinik, tamaini sekogviptingni;
- Elilogit oktutit eliogaktokhat Nunavutmi ayoikhaotit havakviit elaovaligiangitni ayoiktot-nunaptingni havalokaaligiangitni inuit.

